

SURT EL
DIVENDRES

5.

Diputació, 262

LA TRALLA

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevolga que sia llur pensar y sentir eu materias relligiosas, políticas y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSEMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA).

LA HISTORIA DE CORREUS!

Com vostés sáben LA TRALLA va ser arbitrariament detinguda á Correus. Com també recordarán que'l secretari de l'Administrador nos va manifestar que tenia ordre de la superioritat y que mentres no rebés contraordre no la circularia.

Lo que potsen vostés no sáben es que nosaltres, convenienment assessorats, varem disposarnos á denunciar al Jutjat aquest fet sense precedents, y á n'aquest fi varem anar á Correus:

—Deu vos guard, Desitjariam qu'es lliurés un certificat acreditant la detenció ó segrést dels paquets de LA TRALLA.

—Dispense V. pero... Yo no me niego á... pero desearia consultarlo con el señor Administrador. Por otra parte le participo que ya se ha circularado el envío.

—No hi fa res. Consulti lo que vulgui pero fassi'l certificat ó de lo contrari aixecarem acta notarial del fet.

Varem concedir espera fins mes tart pera que pogués consultarho.

Haviám de tornar á reclamar el certificat, cuando de pronto, rebem un volant del mateix Secretari en quin nos deya que no podia lliurar el certificat que demanavam, permetentse dit senyor posar en dubte (ó ferho véure) que hagués ocorregut la detenció (d'aixó en catalán dihem fugir d'estudi) y concedintnos, si ho sollicitessim per carta obrir una informació pera depurar la exactitud del hecho. Eh que tall! Es á dir que'l mateix senyor que'ns diu que te ordre de la superioritat de detenir l'envío, es el que després ha d'obrir una informació pera veurer si es cert lo qu'ell mateix ha fet.

Com es natural, no'ns hi varem avenir y ab la franquesa y claretat catalanas, varem escriure una carta (també en catalá com es natural) en la que veníam á dir al Sr. Administrador que nosaltres no estavem per informacions y que no'ns vinguessin ab excusas de dubtar del fet per quan la noticia de la detenció la teníam del mateix Secretari, y que per lo tant sols desitjavem el certificat de las manifestacions de dit Secretari per entregarlo á qui segons la llei pot exigir responsabilitats.

Donchs be: El Sr. Administrador, qui desgraciadament se trobava al lit nos va contestar ab una atenta carta dibent que dispensessim, que s'havíen equivocat, puig segons ell, havíen rebut una ordre del Jutjat ordenant la detenció d'un periódich anarquista y per una errada va detenirse LA TRALLA.

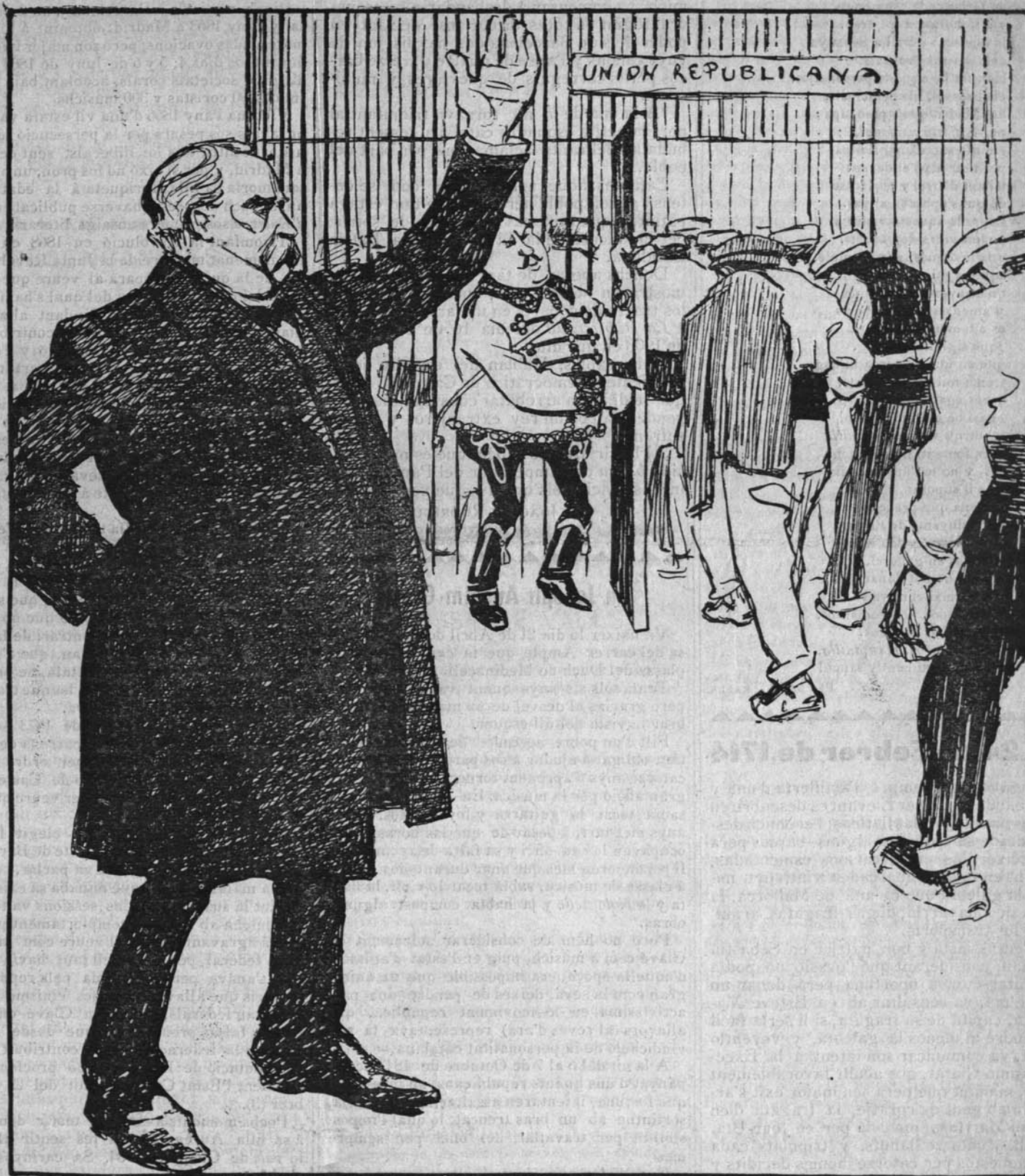
Devant de tan bonas explicacions ja no cal dir que varem somriure, com el barri de La Alegria que passa, ab un somris despreciatiu y pensant ab l'autor del hecho quin retrat publicavem la setmana passada, el varem compadir de tot cor per la seva desgracia.

Mirin que una planxa de tan colossals dimensions que atrapi un home al dessota n'hi ha pera deixarho fet una truya.

GNOM

L'aniversari de la mort d'en Clavé

En Clavé.—¡Fills de la terra catalana, avans morir que ser esclaus!

L'Alejandro.—No'n feu cas de las paraulas d'aquest home y fiqueuvos aquí, que jo me'n vaig á buscar la República aquí á la cantonada.

Aniversari de la mort d'en Joseph Anselm Clavé

Ab motiu del 31 aniversari de la mort del fundador de las societats chorals, LA TRALLA dedica un recort al entussiasista autonomista, gran músich y insigne poeta en Joseph Anselm Clavé.

¡Toros, toros!

D'alló, d'aquella reforma del descans dominical y que quasi aparentava resultar d'utilitat, per els pobres que trevallen els dotze mesos de l'any, ja no'n queda ni'l projecte que al Congrés varen votar. ¿De que haurá servit l'enredo de las Reformas socials?

¿que pintan y representan els senyors encarregats, de resoldre aquest assumpto de la festa setmanal, si per sobre d'ells governa y ordena'l Concili d'Estat esborrar d'una plomada lo qu'estava projectat? ¿Que de que prové la causa dels fracassos del descans? ¿de que vé que á Madrid vinguin fent la feyna d'en Jafá? ¿es perque no hi ha criteri,

y ningú sab governar?
això és molt antic a Espanya,
això ja tothom ho sab;
lo que ho ha tirat per terra,
lo important, lo principal,
de la causa del desastre,
es la *fiesta nacional*,
suprimeixin las corridas
y la nació va a ca'n Taps,
per això hi ha hagut protestas
d'elements molt importants.
Si la Junta de Reformas
no s'hagués embolicat,
ab els toros y ab tabernas
el descans, fora descans,
en benefici directe
del obrer en general,
pero privarlos de toros
y de *cazalla*, no va;
es tancar las bibliotecas
dels que's diuen il·lustrats,
es el foc a la ferida,
per això es edificat
la barreja d'influencias
qu'han sortit d'aquí y d'allà,
demanant per las corridas
la completa llibertat,
de ferlas cada diumenge
y a tothora y a tot drap,
ja que som mirall a Espanya
dels països avensats.
Han fet bé aquests personatjes,
els grossos, els principals,
del Madrid que's preocupa
per la *fiesta nacional*,
era qüestió d'anar llestos
per tirar això endavant
tallant d'arrel y burlantse
de qui s'oposava al pas.
Lograda aquesta victòria
poden viure descansats,
que lo demés, per exemple
aquesta miseria gran,
qu'atravessa Catalunya
y amenassa a totes parts
es altament secundari,
que significa, vejám,
que en una comarca hi hagi
trenta mil obrers parats,
y entregats al desespero
quasi bé morint de fam,
mentre's vessi *manzanilla*
y es fomenti llot y sanch?
res, y no té l'importancia
que li suposan, ni val
la pena que preocupi
als influents de l'Estat.
Indústries, agricultura,
milloras en general,
tot lo que pot donar vida
y favoreixi el treball
son bolados, son romansos,
manias dels catalans.
¡Toros, toros, *manzanilla*,
llot, embrutiment y sanch!

PEP DE LA TRALLA

Lo 24 de Febrer de 1714

"Jugava, com sempre, l'artilleria d'una y altra banda, quan per Llevant es descobriren alguns navilis y velas llatinas; l'enemich destacá desde sa esquadra alguns barcos pera regoneixer las embarcacions esmentadas, deixant en lo desembarcader vintivuyt navilis, la galeota que hi aná de Mallorca, la barca de Chavarria, dugas fragatas armadas y los transports.

"L'entussiasa y bon patrici en Sebastiá Dalmau, considerant que l'ocasió no podia presentarse mes oportuna pera donar un cop de mà, va consultar ab en Esteve Magrinyá, capità de sa fragata, si li seria facil sorprendre al menos la galeota, y veyentlo resolt, va comunicar son intent a la Excel·lentíssima Ciutat, que acullí favorablement l'idea, manant que pera son major éxit s'armessin ab gent de coratje, la fragata d'en Antoni Martínez, menada per en Joan Bta. Lunell, y catorze llahuts, y tripulats cada un d'aquestos per catorze homes decidits y valents, pera l'empresa que anava a executar-se, a mes de la gent que tenían las esmentadas fragatas.

"Disposada ja la petita esquadra y presas las precaucions necessaries, lo Conciller en Cap va donar l'ordre de ferse a la mar, sortint del port a un quart de vuyt de la tarde, arribant a las nou al punt que 's desitjava. L'enemich va quedar admirat de tant atreviment: dugas fragatas y alguns llahuts, tripulats per homes sense altres armas que'l seu bras y lo seu fusell, posarse davant per davant d'una nombrosa esquadra de guerra, era un atreviment increible; y no obstant era aixís: la petita esquadra va arremetre ab fermeza, y l'enemich, al donarse compte de semblant embestida, va etgegar tots sos canons, troná l'artilleria per sas cent bocas de ferro, y un núvol de balas cubreix l'espai, mes no es això prou pera aturar als braus

barcelonins. Las dugas fragatas apuntan tan certerament que no etgegan ni un sol tret en vá, y las petitas llanxas, que no han rebut encara cap esborrach, serpentejan y lliscan ab tota llestesa sobre las onas, retrocedint, avansant y moventse en totes direccions, que semblavan llampechs, esquivant ab aquestos mohiments las balas que com pluja 'ls dirigian los enemichs.

"Arriscada ja l'empresa, los capitans donan lo crit de *¡al abordaje!* y los mariners catalans ab furios frenesi, arremeten, disparan y matan a quants se'ls presentan davant; *¡al abordaje!* es l'únich crit que 's repeteix y s'escampa per totes las embarcacions de la petita esquadra, y al sentir l'enemich semblant crit, tremola y s'extremeix tant que 'l posa en una espantosa confusió y desordre. Allí ja no se senten mes que cops, crits y amenassas, tot barrejat, tot confós pel fum, lo soroll y lo balandreix dels barcos, presentant lo cuadro mes horrible, la visió mes espantosa que may s'hagi pogut veure. La sanch es va llenar en abundancia en aquesta acció, 'l sabre, 'l punyal y la bayoneta, totes las armas jugaren d'una manera espantosa. Per fi, esferehit l'enemich, va comensar a desbandarse sa esquadra, fugint en totes direccions, deixant en poder dels de Barcelona dos navilis, un de vuyt canons y l'altre de quatre y tretze barcos petits carregats de queviures y municions.

"A la una de la nit tornava triomfant al port la petita esquadra catalana, essent rebuda ab delirants aclamacions per part del poble."

Catalans: aquet sol fet indica com se defensá aquell poble heróich, que tant estava patint, y que tant havia encara de sofrir, per la defensa de la llibertat de la Patria Catalana.

Donchs apesat de tant heroisme com demostraren nostres avis, encare en Lerroux los tracta de cobarts en un article publicat a *La Publicidad* del dia 16 de Novembre de 1903 en que diu:

"¡Miserables! Hablan del espíritu independiente y democrático de Cataluña, ellos, que se dejaron arrebatar cobardes esa independencia por un rey extranjero, y aún la sufren."

Al llegir això no sabem que es mes gran: si la barra del Emperador del Paleolò o la inconsciencia dels que 'l segueixen.

JOAQUIM RODRÍGUEZ MOLLÀ
(Obrer passamaner)

En Joseph Anselm Clavé

Va naixer lo dia 21 de Abril de 1824 a la casa del carrer Ample que fa cantonada ab la plassa del Duch de Medinaceli. (1)

Tenia sols sis anys quant va quedar cec; pero gracias al desvel de sa mare pogué recobrar la vista del ull esquer.

Fill d'un pobre serrador de fusta y per lo tant obligat a ajudar a sos pares, va entrar als catorze anys d'aprenent torner, a pesar de sa gran afició per la música. En aquella fetxa ja sabia tocar la guitarra y feya versos. Pochs anys mes tart, a pesar de que las horas que li ocupavan lo seu ofici y sa falta de recursos no li permeteren mes que anar durant dos mesos a classe de música, sabia tocar lo violí, la flauta y lo *violoncello* y ja havia compost algunas obras.

Pero no hem de considerar solzament en Clavé com a músich, puig en l'estat d'agitació d'aquella época, era impossible que un ánima gran com la seva, deixés de pendre una part activíssima en lo moviment republicà, que allavors (al revés d'ara) representava la reivindicació de la personalitat catalana.

A la nit del 6 al 7 de Octubre de 1843 acompanyat d'uns quants republicans, ab mes valor que fortuna, intentaren assaltar la Ciutadella, sortintne ab un bras trencat; lo qual l'impossibilità per treballar del ofici per sempre mes.

En 1845 fou pres, junt ab altres companys, y tancat a la Ciutadella; pero a causa de ser l'oficial de guardia molt aficionat a la música se guanyá sas simpatias; conseguint que li facilités paper, plomas y fins llibres y algún temps després fou posat en llibertat.

Durant lo temps de son captiveri madurá sa gran obra de fundació de las societats corals, y aquell mateix any va reunir uns quants amichs, y ensenyantlos hi de tocar diferents instruments, com flautas, bandurrias, cítaras, guitarras, ferrets, etc., va fundar *La Aurora* (que no podia anomenarse societat coral) la que 's dedicá al principi a donar serenadas a las promesas dels socis, conseguint cridar aviat la atenció del públich, sobre tot durant lo següent Carnaval. Lo 2 de Agost de 1850 fundava la

primera societat coral anomenada *La Fraternidad*.

Lo 8 de Novembre de 1851 tingué lloch a n'el teatre del Odeón lo primer ball corejat, al qual seguiren molts altres en diferents locals, multiplicantse tant las societats corals, que l'any 1853 ja n'existían a Catalunya 21, totes ellas organitzadas per en Clavé.

Desterrat a Palma, junt ab son germá Antoni l'any 1856, s'escapá quatre mesos mes tart, tornant a Barcelona; pero la policia ne tingué esment, presentantse a sa casa, ahont l'arrencaren del costat del llit de sa filla Enriqueta, que estava gravíssima d'una congestió cerebral: pero presentat davant del Capità general Zapatero aquet (que tenia també una filla greuement malalta) se conngué de son dolor y lo posá en llibertat.

Desde 1857 *La Fraternidad* s'anomená *Euterpe*, anomenantse també aixís lo local ahont donaba sos concerts.

Fins a aquest any totes las composicions d'en Clavé van ser escrites en castellá (perque nostre renaixement literari encare no havia comensat) pero desde 1858, la quasi totalitat de ellas foren escrites en llengua catalana.

Durant los anys 1860 y 1861 organís grans festivals musicals a Barcelona y un a Saragossa, y l'any 1863 a Madrid; obtenint a tot arreu merescudas ovacions; pero son major triomf fou durant los dias 4, 5 y 6 de Juny de 1864 en que dirigí 57 societats corals, acoblant baix sa batuta 2.090 coristas y 300 músichs.

Víctima l'any 1866 d'una vil estafa va veure agravats sos pesars per la persecució del ministeri contra tots los liberals, sent desterrat a Madrid, y per si això no fos prou, un any mes tart moria sa filla Enriqueta a la edat de 15 anys, poch després d'haverse publicat en *L'Eco d'Euterpe* sos primers ensaigs literaris.

Triomfant la Revolució en 1868 en Clavé fou nomenat membre de la Junta Revolucionaria, de la quina se separá al veure que s'apartaba del criteri en virtut del qual s'havia fet la Revolució de Septiembre, fundant allavors lo diari republicà *La Vanguardia* y contribuint ab en Valentí Almirall a la fundació y redacció del *Estat Catalá* (1); siguent mes tart un dels iniciadors del célebre *Pacte de Tortosa*.

En Desembre de 1878 fou elegit president de la Diputació provincial y al presidir la reunió de compromissaris pera la elecció de Senadors, a pesar de ser la major part d'ells carlins y per lo tant contraris de las sevas ideas va donar mostris d'un gran respecte a la sinceritat electoral.

En 1871 durant aquella temporada d'efervescencia federal, fresch encare lo record de las revolucions de Valencia, de La Bisbal, de Barcelona y d'altres punts en favor de la federació (2), va estrenar *La Marsellesa*, que simbolisa 'l crit de llibertat d'un poble que no vol ser dominat ni oprimit; tot lo contrari de la significació que actualment li donan, que d'un cant autonomista genuinament catalá, ne pretenen ferne una arma per combatre los que treballém per la llibertat de nostra terra.

Proclamada la República de 1873 se li va oferir per dugas vegadas lo càrrech de governador d'una provincia de primer ordre que va refusar y en cambi acceptá lo de Castelló (de tercer ordre) quant li varen fer veure que eran necessaris sos serveys.

Durant lo mateix any fou elegit Diputat Constituent pel tercer districte de Barcelona, anant a las Corts ahont no va parlar, a causa d'una malaltia al cor que minaba sa existencia. Quant la suspensió de las sessions va tornar a Barcelona ab la salut completament perduda y aná agravantse mes, al veure com la república federal, per la que ell tant havia treballat s'anava perdent traïda pels republicans unitaris que allavors per mes cinisme encara se deyan federales; ja que en Clavé enganyat per las falsas promesas de que desde Madrid se faria la federació, havia contribuít a que la Diputació de Barcelona no proclamés oficialment l'Estat Catalá la nit del 23 de Febrer (3).

Pochs moments avants de morir demanava a sa filla Aurea, que li fes sentir al piano lo vals de Chopín, op. 34. Sa carinyosa filla obehí.

Poch després moria. Eran dos quarts de nou del matí del 24 de Febrer de 1874.

Al revés de la majoria dels polítichs, morí pobre...

Com tots los genis.

R.

EN CLAVÉ

ANÉCDOTAS

Una curiosa anécdota ja'ns revela la gran afició que desde la més tendra edat sentia en Clavé per la música.

(1) Diari qual principal objecte era lo de treballar per la reivindicació de la personalitat catalana.
(2) De tots aquets fets, ne parlarem detingudament.
(3) Idem, idem.

Com que a las bandas militars d'aquells temps hi havia molts músichs que no sabían de nota, els músichs majors els hi havían d'ensenyar separadament a cada un d'ells el corresponent instrument. Donchs en Clavé que sols tenia 8 anys, passant desapercebut entre 'ls soldats, s'introduhía a las Dressanas durant las horas de Academia, pera aprofitarse de las lliçons del Director, las quals ensenyava després a sos amichs de jochs, fentlos imitar a cada un diferent instrument; conseguint que'l mateix día que la banda militar va estrenar una marxa nova, un aixám de quitxalleta dirigit per ell, marxés en correcte formació davant dels soldats executant dita nova marxa produhint com es natural l'admiració no solzament del públich sino dels músichs y del mateix Director que no s'havia fixat ab las escapatorias del petit mestre.

En Clavé de jove va sentir amor per una noya, un d'aquestos amors grans que omplen la nostra vida; pero al preguntarli si'l voldria per espós, aquesta li contestá.

—Jo seré de qui vulguin els meus pares.

En Clavé quedá tant molestat per aquesta resposta, que s'apartá d'ella per sempre més, y quant alguns anys després ja casada, aquesta noya lo va saludar li contestá:

—En Josephet ha mort.

¡No obstant, aquesta noya estimava a n'en Clavé!

Quant molts anys mes tart, poch avants de la mort li escrigué una carta, demanantli que interposés la seva influencia per conseguir qu'una amiga seva mestra, cobrés unas pagas atrassadas, en Clavé s'interessá y las pagas foren cobradas. Pochs días avants de morir rebia l'immortal músich una nova carta dantli las gracias pel favor dispensat y en Clavé digué:

—Fins la noya se despedeix de mí.

Quan en un día de bullanga fou cremada la fàbrica de'n Arnau, en Clavé hi acudí tot seguit: al arribarhi trobá una munió de gent fent rebote la caixa pel empedrat, esperant que s'esberlés per apoderarse de son contingut. De prompte apareix un manyá que d'un cop de mall la reventá. La gent vá a apoderarse dels diners pero el manyá que vol el tresor per ell, amenassa ab el mall al primer que s'acosta. En Clavé agafa al manyá, arenga al poble y gracias a sas paraulas y a son prestigi consegueix que tothom se retiri.

L'endemá, el manyá avergonyit, acudia a casa d'en Clavé a demanarli que'l dispensés.

Un día passant per la rambla va veure una gran munió de gent que voltava un home apostrofantlo y amenassantlo. En Clavé s'hi atansá y a pesar de veure que l'amenassat era un policia, de quals persecucions havia sigut víctima moltes vegadas, se posá noblement a son costat, salvantlo d'una mort segura ab perill de sa propia persona.

Contribució de sanch

A mon germá En Salvador Llagort y Mejoral

Ahir vaig llegir en els diaris que'l dia primer de Mars havian d'entrar en *caixa* 'ls reclutas d'aquest any; el cor me va fer un salt y vaig pensar totseguit ab tú, volgut germá.

Encare que ja sabia que un dia ó altre tindrias d'ingressar al cuartel, no per això vaig deixar d'experimentar fonda impresió, barreja de sentiment y de rabia a l'avegada, perque considero el buyt que deixarás a casa, ahont, apart de la materialitat dels teus serveys, el nostre pare que ja li comensan a pesarli 'ls anys hi trobará a mancar lo escalf del fill, cosa que la ausencia posa de manifest engendrant la anyoransa que corseca als homes de bons sentiments.

Y tú també la sentirás aquesta anyoransa, puig en lloch del món trobarás lo benestar tan suau y plascívol com se troba a casa al costat de lo que més s'estima y molt menys en lo cuartel, ahont l'home deixa de esser home pera convertirse en un número, en autómata, en una cosa aixís com un ninot.

¡Ah! y com se revolta la meua ánima davant de tanta injusticia y de tanta tiranía. Y no es d'avuy, nó; es de sempre, es desde el jorn ditzós que vaig obrir els ulls a la claror puríssima del Catalanisme, que sento odi no solzament contra aquest inhumà sistema de quintas que porta a las penalitats y a las privacions solzament al pobre que no té trescents duros, si que també contra tot servey militar que no neixi de la lliure voluntat del individu. Per aixó'l Catalanisme, que es tot amor, que es tot humanisme, condempna lo mateix aquest immoral sistema de quintas, que manté encara en peu la ley de castas, ja que legalisa la gran iniquitat de que la obligació de ser soldat

ha de pesar solament sobre'l desvalgut de la fortuna; conclusió que no pot aprobar ni admetre cap home que senti el més petit amor al pròxim, cap home que's vanti de honorar i justiciar, com condemna també el Catalanisme el servei militar obligatori que'ls liberals mentida y'ls demòcrates de última hora'ns voldrien fer passar com la darrera paraula de ciencia política. En apariencia sembla més just (y potser ho es), mes nosaltres no'l podem admetre perque deixa en peu el gran inconvenient, la gran injusticia de fer fer de soldat a qui no hi té el caràcter, ni afició, ni ganas de serne.

Per aquest motiu el *Catalanisme vol que sols siga soldat aquell que vulga serho*, puig no consent que per una llei del Estat se disgregui la familia y s'esgueri'l pervindre del jovent portantlo a fer de comparsa en las paradas militars, y a engandulirse y viciarse dintre las cuadras antigienicas de un cuartel. En una paraula; el servei militar el volém voluntari, tal com es en els Estats més civilisats de la terra, y sobretot perque es l'únich que no coarta la llibertat de ningú y que més s'avé ab la dignitat humana. Aquesta es la verdadera llibertat; aquesta y cap més.

Ah! si tots els indiferents per la nostra causa; si tots els que la combaten sols per sistema's fixessin en lo humana y justa que es, no s'entretindrien esmersant els seus esforços, enlayrant al primer polítich que passa, ni barallantse, moguts tant sols per las passions mesquinas de la corrompuda política local, no, al contrari, llensarian de banda tot lo que fes fetor de política, y com nosaltres treballaríem per la renaixensa del poble catalá, a fi d'evitar espectacles com aquestos que fereixin el cor y sublevan el cervell.

Si; fereix y subleva, al veure que a la aubada del sigle XX existeix encare una llei tant inicua, tant inhumana que obliga a un home a abandonar la familia, l'estudi, l'taller, el conreu, sols per lo crim de haver complert vint anys y no posehir un grapat de metall per comprarse la llibertat.

Ab tot, lo que més me subleva, no es pas aixó precisament; es lo pensar que a n'aquest Estat espanyol que'ns malmena, 'ns esclavitz y 'ns explota, robantnos llibertat, honors y cabals; que a n'aquest Estat que ab els seus desgavells porta'l desconsol a tantas y tantas llars; que a n'aquest Estat mogut sempre d'un esprit quixotesch y desohint la nostra veu, (la del Catalanisme) el vegerem fa poch anys arrencant dels nostres brassos a tant de jovent per llensarlo enllá dels mars a ofegar ab sang un crit d'indignació alsat contra'ls vicis de la administració espanyola; com vegerem també a tants y tants fills de mare que, demacrats y cadavèrichs, arribaven a las nostras platjas per donar a las sevas familias el trist consol de clourelshis'ls ulls y convèncens tots plegats de lo que es capás un Estat aventurer, idealista, quixot, com el que'ns domina. ¡A n'aquest Estat aborrible tu'l tindrás de defensar, germá meu! Aixó es lo que m'indigna y desespera.

Y n'tindrás de defensar tantas de cosas que ni de nom coneixes, ni pots coneixe, perque som tant diferents els uns dels altres! Y las tindrás de defensar *perque si*, perque uns senyors que disposan de la teva llibertat y de la meua y de la de tots els ciutadans que han tingut la sort de neixre dessota'ls plechs de la gloriosa bandera que tapa tantas maldats, bandera que tu, pobre germá meu, haurás de besar y jurar... No, no'n parlem més. Escolta solament una cosa. Quan siguis dintre d'aquest estol d'hommes automatas concéntrat ab tu mateix, gira'ls ulls vers Catalunya, pensa ab lo que't fan y lo que han fet sempre a tants y tants d'altres; pensa ab lo nostre pare, pensa ab mí, y allavors, jura, sí, pero jura ab el cor, defensar la nostra bandera, la nostra ¿ho sents? defensarla fins a morir en revenja dels mals y desolacions que han sobrevingut a nostra afligida y comuna patria desde'l jorn en que quedárem esclaus.

PELEGRÍ LLANGORT
Barcelona, 21 Febrer de 1905.

Més Quixotadas

Un telegrama dels primers días d'aquesta setmana deya qu'En Lacierva havia telegrafiat als governadors de *provincias* ordenant que dediquessin preferent atenció a tot quant se referís a festeigs pera celebració del centenari del Quixot.

Avans d'aquest telegrama sembla que ne havian circulat d'altres, als fiscals primer y als Administradors de Correus després, ordenant que a las sevas respectives *provincias separatistas* fessin de Quixot ab els que se'ls volguessin posar al devant.

Y'ls funcionaris, com a bons espanyols

sempre celosos y fieles cumplidores de las órdenes superiores, han compler, con exce-so pera quedar be ab el flamant ministre y han dit abdós:

Primer, una denuncia y una recullida de exemplars que'ls baldi.

Després, un *secuestro* que'ls fastiguegi.

Y per fi... per fi, veurém lo qué.

Ah! Ja no me'n recordava; el telegrama aquell continúa dient que pera celebrar el centenari procurin que's posin primeras pedras pera escolas que, segons costum, serán pagadas per subscripció popular.

Y ells han dit: LA TRALLA ha estat primera pedra d'una Escola, donchs a favorim-la, denunciem-la, processem-la, segrestem-la... Aixís será una bona primera pedra.

Sí, senyors Quixots, sí; aquestas son las primeras pedras que nosaltres volém. Poséunosen molts d'aquestas, que ab totas ellas podrém ferne lesgrahonat que'ns ha de permetre pujar ben prompte al límit, ó al *mitg límit* de nostras aspiracions: la Autonomia de Catalunya.

Denuncieu, processeu, segresteu, ilustres émulos del vostre *rifador* Cervantes. Al menys aixís demostreu que som una forsa. Quan no'ns deya res fins havíem arribat a temer que no'ns coneixíem. Are, are va be; are, pera venjarvos de nosaltres, fins feu *secuestros*, perque LA TRALLA es una noya jove, hermosa y valerosa quinas virtuts vos fan por que s'escampin.

Seguiu, seguiu aquest camí de regeneració.

Potser aixís tot el poble arribará a convèncers de qu'és la RAHÓ, sapient quí té la FORSA.

SANXO

DESENGANYATS

A l'auellet de Sans y en particular als companys de Federalisme: socis per equivocació de «La Fraternidad Sansense».

No'm sorprengué gens ni mica, auellet de Sans llegir en LA TRALLA del divendres prop-passat lo teu comentari sobre de si's tiran los trastos pel cap los de «La Fraternitat de Sans»; donchs es cosa, ja per mí y per qualsevol que tingui una mica de seny, prevista. Y perque's convencin los que son del costat federalista, de que era cosa prevista, no faré res mes que una mica d'història.

Fa poca cosa mes d'un any que's separaren del «Centro Federal de Sans», conegut per Cal Ayguader, alguns socis per no estar conformes ab alguna cosa que'n podríem dir de poch interés: se parlava alashoras de fundar una fraternitat a l'estil de las d'en Lerroux ó siga adherida al partit d'unió republicana. Als fundadors los hi vingué bé la disgregació de dit Centre federal, per quant reuniren als federals sortits de Cal Ayguader y se'ls va prometre la República a fetxa fixa (aquell temps era moda'l prometre) que's faria una casa per tots, una biblioteca, una escola ab tota regla, lo sol y las armas, etc. etc., per lo que enlluhernats ab tals promesas s'uniren ab los republicans centralistas y fundaren l'actual Fraternitat, cosa ben lluy y ben imposable de poguer estar may ben units, federals y centralistas, puig los primers lo esencial de la seva doctrina es una República per la que's regís cada regió, per sí, per medi de pactes, mentres que'ls segons no's volen entendre de pactes y no mes volen un poder sol y aquest poder acapararlo per los seus fins.

No havian de tardar molt, los federals, esmentats, de veures los desenganyats; puig si es veritat que varen fer una casa, es pot dir que encara no es d'ells, donchs aquesta encara no es pagada y aixó que no mes está fins a la meytat, puig no mes hi ha que las quatre tristes parets: en quant a la República, crech que ja no cal dir que de tanta que'n tenim ja n'estém tips.

En quant a lo demás ja ni cal parlarne puig tenim una bandera (que malas llenguas diuen que encara la debém) y... perque continuar mes si arribém a lligar los gossos ab llangonissas... tirantnos los trastos pel cap!

¡Ah! companys de Federalisme! Si quan per a, ó per b, se vareu separar del Centro del carrer del Nort, en lloch d'escoltar als que tractaren de separatista a n'en Pi y Margall, os haguessiu afiliat al núcleu que'l nostre mestre tenia com a germans ó siga'l catalanista, avuy no vos veuriu desenganyats de quatre homes que no mes fan que demanar actas pera son profit; puig sapigheu que'l catalanisme, lo verdader catalanisme, tot lo que demana no es mes que en profit de Catalunya.

Y en quant a la forma de govern a que vosaltres aspireu, també la trobareu dintre

del Nacionalisme ó catalanisme, puig com va dir molt bé lo senyor Llorens, en lo meeting celebrat lo dia 12 del corrent mes ab l'inauguració de «Sanch Nova»; que'l dia que'ls bons catalans vegessin a Catalunya de la manera que la desitjem, allavors si hi han mes federals com no dubto que hi hagin, alashoras lo triomf es nostre, puig ab la sobirania de Catalunya l'opinió general del poble será la que guanyará.

UN PROLETARI.

Barcelona (Sans) 17 Febrer 1905.

¿Ab quinas paraulas ho hem de dir?

No s'extranyi'l senyor J. M. y S. de que LA TRALLA adherida a la «Unió Catalanista», enviés sa adhesió al meeting celebrat per la «Lliga Regionalista» ab l'exclusiu objecte de protestar de la indefensió ab que'ls governs deixan a Barcelona y per la indiferencia ab que miran els problemas més vitals pera Catalunya.

No se'n extranyi; donchs LA TRALLA no ha tingut cap inconvenient en fer constar sa adhesió a dit meeting perque representava un acte de protesta contra'l comú enemich, contra'l qui LA TRALLA considera com a més perillós per Catalunya, contra el poder central, els governs de Madrit, els representants de la malfica política espanyola.

Som nacionalistas y per aixó hem demanat l'ingrés a la «Unió», y desde dintre d'ella hem de demostrar l'ample criteri que la caracterisa, fent tots aquells actes de pur Nacionalisme que'ns dicti la nostra conciencia catalana, y tant de bó, senyor J. M. y S., que tothom ho entengués aixís, y deixant, com nosaltres hem deixat, tota mena de preocupacions y potser de conveniencias, demostressin ab prácticas lo que a tot hora manifestan en escrits y discursos.

Miris bé y llegeixi ab atenció, la capsalera de LA TRALLA en la que s'hi estampa la declaració de la Asamblea de Barcelona. Tots tenim dret y dever de cooperar a l'obra del Nacionalisme catalá. Donchs som nacionalistas; donchs l'acte de la Lliga, del diumenge, era nacionalista... végi aquí la rahó de la l'adhesió de LA TRALLA.

Queda complagut nostre comunicant y 'ls que com ell hagin extranyat aquest fet naturalísim.

Créguintnos tots: Per Catalunya y tot per Ella.

CASTANYAS RURALS

BROSSA DE VALLS

El partido republicano cumplirá con su deber y no con tibieza, sino con el entusiasmo de quien tiene convicción absoluta de que lucha por los ideales de Justicia y Redención.

Aixó escriu el *cataplasma* del coix Casas referintse a las próximas elecciones.

Se necessita tenir la barra y'l desvergonyiment d'un *rastré* pera fer públic el *deber*, el *entusiasmo*, la *convicción*, los *ideales*, la *justicia*, la *redención* d'aquets republi-ganas de la Unión de l'ápat.

El *deber* que fins ara han justificat es el d'enganyar al obrer miserablement, excitantlo a las *huelgas* y a la inquina entre trevalladors y amos, pera després ferlos sucumbir per miseria, atenent tan sols a las conveniencias particulars y al *formatge* ministerial y municipal.

El *entusiasmo* van tenirlo quan el diputat Canals va inclurlos en la subvenció de 18.000 pessetas a cambi de ajudar incondicionalment als ministerials, fent que desertessin del Cassinet els homes que la dignitat no'ls permetia ser juguet de quatre *vividors*.

La *convicción* dels ideals van demostrarla fent venir al agent Palomares pera endúrsen 20 ó 30 mil pessetas de apremis en lloch d'estudiar el modo de cumplir aquell article que diu: *Se suprimen los consumos*.

La *justicia* van ferla patent ab lo nomenament de professors de las escolas, no volguent atendre a lo que ells mateixos havían acordat en sessió y permetent donar sous a polítichs que ni viuen ni están domiciliats a la població y molts altres que res tenen que fer en las escolas.

La *redempció*... els hi demostrarem nosaltres quan vinguin las elecciones municipales, fent una neteja general de dropes y farsants, que sols han fet posar la localitat a l'altura d'un femé.

L'hipócrita Oller, *jeffe* de la Unión dels fraternos de percalina, ens anuncia que presentará la seva *fila* pera diputat provincial.

Als electors de Montblanch sols dech dirlos que no's deixin *ensarronar*, y que no fassin cas del polítich més farsant y informal que trepitja aquesta terra, donchs el presentar la seva candidatura no té altre objecte que'l de retenir las foras que capitaneja y pugui'l carlí Abella guanyar las elecciones, com té manat el *diputado filantrópico*.

Als electors de Valls res dech dirlos, puig ja saben tan be com jo lo que significa aquest subjecte,

avuy esclau d'un sou que cobra d'un Govern monárquich, y que no ha tingut cap repugnancia a vendre tot lo partit de la Unión de l'Ápat per un grapat de garrofes a Canals.

Aquet *jeffe* sols busca ¡¡olla! ¡¡olla! ¡¡olla!

ALSA-PRE

16 Febrer 1905.

En Silvela en un de sos viatjes per la via fér del litoral va ser apedregat pels vehins de Vilassar que justament indignats per la indiferencia ab qu'el polítich rebia las rahonables queixas que li exposaven per que no's fes la muralla, han volgut desfogarse.

Suposem que en Silvela deu trobar molt en son lloch que l'hagin apedregat: potser ha trobat que ha fet fluix.

Per una cosa ó altra es el proclamador de las excelencias del maüsser.

Tot escrivint la fuetada anterior m'ha vingut a la memoria que la ressenya dels successos de Vilassar publicada per un periódich deya que un guard civil exigí en una casa que treguessin els domasos negres. Li respongueren que *nones*. Va anar a un'altra y va passar lo mateix. Se'n va a un'altra y obté'l mateix resultat, y, tot emipat, va dirlos que si no'ls treyan els veurien *manchados en sangre*.

Quina por que devian agafar els vilassanenchs Pel cap més baix devian pensar que tenint la mar a la vora ja ho tenian bé. No pera rentar els domasos, sino pera rentar els esquixos que haguessin pogut anar al uniforme del enemich de las aspiracions sempre justas del poble de Vilassar.

El *Liberal*, parlant de lo de Vilassar, diu a n'en Silvela que lo mellor que pot fer es *ser Catón por fuera y por dentro. Servir a la justicia y no a las Compñias poderosas*.

Y acaba dient: *Que es lo que hacemos nosotros. Y no sabemos lo que son piedras en el aire*.

Pero sabeu lo que son las invasiones de ciutadans que saben reprimir vostres excessos d'informació pinyach sech.

De tots modos me sembla que no farà gayres sus criptors a Vilassar.

Els seus articles fan olor d'esqué, y'ls vilassanenchs no volen passar per peixos.

L'altre dia vaig anar a Romea y'm vaig adonar de que a la porta de Can Felip hi tenian posat el número 100.

No s'ho prengui malament la empresa: pero a nosaltres ens sembla que'l teatre Romea que's diu catalá ha de tenir mes respecte a Catalunya.

Y aquest no's demostra insultat el venerable Concell de Cent, gloria de la Catalunya antiga.

El títol de Can Felip está millor.

Es lo menys que's pot fer pera guardar memoria del ultratjador de las gloriosas instituciones catalanas.

Are resulta que El Diluvio se'ns ha tornat catalanista.

Vegin si no, lo que diu parlant del meeting que la Lliga Regionalista celebrá'l diumenge passat, y referintse al acabament del discurs del Sr. Abadal:

«Tuvo tambien el orador un recurso teatral para final del acto, ó, mejor dicho, para final de la *partitura* que le estaba encomendada.

Quando los judios fueron al huerto de Getsemani en busca de Jesucristo.—«*Jo soch*»—les dijo este. Y los judios cayeron y vinieron todos a tierra. Así el día que Cataluña diga «*Jo soch*», caerán, desplomaránse, vendrán todos al suelo los enemigos de Cataluña y surgirá esplendente la tierra catalana.

Por nosotrs que lo diga, —*Jo soch*.

Para luego es tarde.»

¡Vaya, vaya! De manera que també El Diluvio simpatiza ab el catalanisme.

Clerical, mes que clerical!

Retrogrado!, reaccionari!, obscurantista!

La setmana entrant, quan anirem a cobrar la subvenció, que segons els fraternos ens donan els jesuïtas, preguntarem quant cobra El Diluvio.

Perque segons se deduïx de la fuetada anterior deu estar venut, com nosaltres, al *reluciente oro de la mano oculta*, etc. etc.

D'un telegrama de Madrid:

Anoche observó el sereno de la calle de la Ruda, que dos hombres iban dándose golpes silenciosamente.

Se aproximó y vió que los golpes eran con navaja, pues las llevaban ensangrentadas los dos.... Habian estado en una taberna, bebiendo hasta no poder más.

Parecidos a este hubo ayer otros dos sucesos sangrientos.

Res: efectes, del cerebro de España.

D'aixó si que s'en diu costums patriarcales.

Ha plegat l'Eden Concert.
Rebin mon més sentit pèsm En Mir y Miró y'l simpàtich Junoy.
Tan que s'hi divertíen!

La nova Junta del «Centro Republicano» del 10 Districte ha variat las cuotas que pagan els alumnes de l'Escola de dita entitat, aixís que ha pres possessió de son càrrech.

Aixó es *democràcia* pura; perquè desde'l moment que s'ha reunit Junta General de socis pera elegir la Directiva, sembla natural que la General era qui havia d'acordar aquesta variació.

Perque, una de dos: O la majoria de socis està conforme ab aquesta variació de cuotas (suposém que es augment) ó no ho està; en el primer cas ¿cóm es que s'acorda en Junta General? y en el segon, aquest acort es contrari á la voluntat del Centre.

¡Te felicitem, assiatich Corominas!

Ja tens un corresponsal á Madrid que sab tant de geografia com tu mateix.

L'altre dia, parlant de la *merienda* democràtica de Sevilla, deya que la multitud omplia *ambas orillas del Guadiana*.

Digas á n'aquest corresponsal, que'l Guadiana es un riu que desde Badajoz fins al mar marca la frontera d'Espanya y Portugal.

Trasladarlo á Sevilla es massa assiatisme.

Se coneix que l'ilustre Corominas ha fet prosélits.

Per sinceritat electoral no hi ha com els frateros.

La setmana passada s'havien de reunir els federals al local del Centre del Districte 2.ºn per acordar la linea de conducta que havien de seguir durant las properas eleccions.

Pero'ls frateros ne van tenir esment y van compareixer á votar á pesar de no tenirhi dret; anulant la voluntat de la majoria dels federals que van protestar en la premsa diària de tal atropell y de la conducta del president, senyor Juli, que no va permetre que's fes votació nominal perquè no's descobris la martingala, ja que la major part dels assistents eran, com hem dit, gent extranya al partit y per lo tant no inclosa en el cens federal.

Ah, ens descuidavam de dir que aquest senyor Juli, que's diu federal y que es vicepresident de la «Fraternidad Republicana», may se cansa de dir en els mitjns que'ls catalanistas son antidemocràtics.

¡Valenta democràcia la del diputat provincial senyor Juli!

¡Y valent respecte á la sinceritat electoral!

Alguns choristas del benemérit «Orfeo Catalá» s'han acostat á nostra redacció pera protestar de las injurias escandalosas que un, diguemne periódich ácrata, 'ls hi dirigeix per haver *comés l'afrentosa* obra de caritat d'anar á cantar á la presó nova, cumplint la santa misió d'esbargar ab els cants de la terra y la música escullida, las tenebrosas ombras del esperit dels desgraciats reclusos.

No s'hi cap-fiquen els nostres volguts companys de l'«Orfeo Catalá».

Hi han cosas que no mereixen l'honor d'una protesta.

Compadimlos á n'aquests pobres desequilibrats y quedemnos ab el goig que dona l'haver complert ab els debers humanitaris; que mal li pesi al periódich superanarquista, els presos han estimat y agraït la deferencia de l'Orfeo en lo molt que val y significa.

Copio d'un telegrama:

«En el Ferrol se cree imposible que pueda botarse al agua el crucero *Reina Regente* en el plazo que se ha dicho.

Los trabajos están muy retrasados.»

Res; que'ls arsenals d'Espanya semblan á cá'l sastre.

Es á dir, pitjor que á cal sastre; perquè aquest, després de fer esperar, acostuma á fer una mica de rebaixa.

En cambi ja veurán com al Ferrol, després de fer esperar fins que'l barco sigui vell, encara demanaran diners. En aixó hi son molt conseqüents.

VIC

Monistrol de Montserrat

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt senyor meu: Com siga que'l Recader Monistrolá está molt enfeynat en altres caborias, jo empench la tasca d'explicar alguns fets d'aquesta població y dels quals n'es protagonista la majoria republi-gana que per nostra desgracia tenim al candelero, degut á l'abús de confiança de que han fet objecte á la nostra classe obrera, donchs aquí també, com á la majoria dels pobles fabrils, s'ha escampat l'hydrofobia lerrouxiana, encare que d'un quan temps á n'aquesta part va desapareixent, gràties als valents y coratjosos consells de LA TRALLA.

Tenim un alcalde qu'es un peix que no's porta l'oli, perquè es molt aixut, lerrouxista á la veneciana y per més senyas inventor de nous procediments

La ovació de Vilassar

L'ase.—Ja li he dit, senyor Silvela, que'ls teníam de civilisar á n'aquests pobles.

En Silvela.—Sí, fiat de civilisacions y no'ls treguis la muralla...!

de..., que'n termes municipals se'n diu del *Burot*, ó sia que pagant el poble 's volia permetre el luxe de tenirne un per son servey particular; pero com ja li he dit, la llana va desapareixent: se li va veure la jugada y'l poble no volgué carregar els neulers.

Además, senyor Director, dech ferli sapiguer qu'entre 'ls vehins hi ha'l propósit de comprar una máquina d'aquellas qu' enrahonan pera regalarla al cabecilla á fi de que l'utilisi els dias de sessió, fentla parlar en lloch d'ell, per lo malament que ho fa.

Fins á un altre. Soch de vosté afm. servidor,

BIT DE BOU

5 Febrer 1905.

Sarriá

Sr. Director de LA TRALLA.

D'ensá de la exposició d'Art antich que no han tornat á la parroquia els quadros d'estil gòtic y de molt mérit artístich que adornavan las parets de la sacristia.

Tractantse d'una cosa de la que no hi ha pas dubte ne's propietari el poble, espero 's farà ressó de la justa petició d'aquest pera que tornin al seu lloch aquells llorejats quadros que representan lo martiri de nostre inclit patró Sant Vicens.

També desde aquí faig saber á nostre Magnífich Ajuntament que en alguns cafés d'aquesta vila se juga molt, y que de tota manera convé posar remey á un mal de la que'n surten perjudicadas moltes families, puig si ab la setmanada del cap de casa ab prou feyna poden passar, calculis los perjudicis que'ls portará 'l joch.

Estich segur que nostre Ajuntament, que tant se desvella pera la major prosperitat del poble, posará el degut correctiu á aquest y altres abusos, que venen portantse á cap á espatllas de la autoritat.

J. ROMEU Y RIBAS

Febrer 1905.

Molins de Rey

Sr. Director de LA TRALLA.

El nostre batlle ja comensa á perdre l'*oremus*. ¡Are me las ha donadas per agafar *bola* á la Guardia Civil! y tot, per una tonteria no's pensi, perquè varen multarlo per anar el seu carro sense llum, ¡el carro del batlle! quina poca vergonya la tal Guardia! ¡no respectar el principi d'autoritat! La que s'hi va enfadar més, per aixó, va ser la *Parra-c'ya?* ¿oy noya? Tant es aixís que perquè en *Carlets* va dirli si era cert lo que feyan corre del Pipis, va enfadar-se de mala manera. *Carlets* ves ab cuydado, mira que de donas com la *teya* (y del batlle) no'n corran gayres, tan estalviadora y tan *daixonsas*, ¿sabs? vull dir que la guardias bé, que podrias acabarla de perdre si tant la disgustavas, ¿veus? No tinguis por qu'el batlle n'hi donga cap de disgust, donchs si la

vols ben teva, pren exemple d'ell y deixa dir á las malas llenguas, ¡que ho son més de dolentas las de aquest poble! ves, are mateix diuen qu'els amos de la vila son el Corb, y per altra banda l'alcaldesa que quan s'enfada vol fer agafar á tothom. Y ves el senyor Sucrecandi quina culpa hi té ab tot aixó. Ell que s'ha sacrificat ensenyant sa baba *castila* á un poble catalá, ¡quina manera d'agrahirli las cosas!

Molins de Rey n'está farcit de desagrahits. Al café nou van ferne una de grossa, ¡ves! varen treure á la junta que ab tanta abnegació havia privat que's fes ball y funcions y vetlladas, y are n'ha entrat una de nova que vol obrar tot al revés de l'anterior, y are, á la vella, no li queda altre recurs que mossegarse'ls punys trayent foch pels caixals desde'un recondet de la *Fraternidad* al veure fallits els seus instints de destrucció envers els que ostentan ideals més nobles y ab més sinceritat que'ls quatre peters lerrouxians que s'acurruquen á la barraca del Banyà.

PETADOR

Rubí

Sr. Director de LA TRALLA.

Avuy he tingut un somni molt simbólich. Suposis que hi somiat que'm trobava en un poble.... *del Africa*, ab Ajuntament republicá. Lo batlle era un home borni, cuasi analfabet y d'ofici escura-gallinés. Ab dit Ajuntament hi formava part una minoria honrada que á sospitas de lo que pel poble's deya, va fer una investigació en los llibres del resguard de consums.

Hi trovaren moltes matrius ab diferents cantitats de lo que havian cobrat lo recibo, també'n trovaren á faltar fins en número de vintiset seguidas, que tot plegat representava una grossa cantitat, qu'ells havian cobrat als introductors d'especies sense que ingresessin en las arcas del municipi. ¡Alló si que'era una verdadera administració á la rap-ubli-cana!

Lo més bonich del cas fou, que'n lo mes que més grossas faltas s'hi trovavan era el de la festa major d'aquell poble que'ls *frateros* havian fet un embelat en la plassa de la iglesia devant mateix del seu *Centro Democrático*. Pero com que'ls hi sorti molt cara la festa s'explica la falta de tants talons en los llibres de consums.

Devant de tan graves faltas, los honrats regidors tingueren á be denunciarho al Governador, que més se preocupá de perfumarse y denunciar setmanaris honrats, que de fer justicia ab actes vice-versa.

MATALOG RUBINENCH

Nota.—Per equivocació 's publicá en lo núm. 65 d'aquest setmanari la continuació d'aquesta carta.

Novas

Agrahim de tot cor las manifestacions de simpatia y adhesió que'm rebut ab motiu de nostra resolució de promoure ab l'exemple la unió de tots els que trevallem per la llibertat de la terra, adherint-nos á la Unió Catalanista.

De la mateixa manera que fins avuy hem treval·lat, seguirem lluytant ab fermesa per las reivindicacions catalanas, essent, com sempre, norma de nostres actes el respecte á tots y la tolerancia, puig avans que tot y pel demunt de tot hi posém Catalunya.

LA TRALLA, ha portat sa representació als meetings celebrats darrerament en l'Associació «Sang Nova» de Sans-Hostafranchs (adherida á la Unió) en l'Ateneu del Districte 6.º y en el Teatre de Novetats, organísat per la Lliga Regionalista.

No estranyin nostres llegidors que no parlem de la controversia entaulada entre els Srs. Llangort y Cuadras, puig encare el últim de aquets controver·sians no ha comensat com li pertoca segons se des·pren de l'acta publicada.

Fem aquesta advertencia pera satisfacció nostra y la de nostres llegidors.

Del Ateneu del Districte sisé 'n reberem 5 bonos de pa que foren repartits entre families verament necessitadas.

Rebi l'Ateneu del Districte sisé mil mercés pels bonos enviats, y nostra més entusiasta felicitació per l'acte caritatiu que ha realísat ab motiu de la festa del dia 18.

Ha comensat á publicarse *Talia*, revista setmanal ilustrada que te per objecte ocuparse d'art y literatura y d'un modo especial del moviment del teatre catalá.

Sembla que hi cooperarán valiosos elements portant, per lo mateix una empena decidida.

Desijem al nou company llarga vida y establím ab molt de gust el cambi.

El passat diumenge se celebrá en l'Ateneu del districte 2.ºn un concert á benefici de la escola gratuita «Mossen Cinto».

L'Esbart Cantayre dirigit per l'intel·ligent professor de la Escola de Sant Jordi Sr. Flos y Calcat se lluhi de debó havent de repetir moltes de las pesas del programa y recullint al acabament de cada una els aplaudiments de la nombrosa concurrencia.

Felicitem al Esbart al igual que al Ateneu y á tots dos els donem en nom de la escola Mossen Cinto las més corals mercés.

Havem visitat la interessant exposició d'art del «Aplech Catalanista».

El bon ratet que hi havem passat ens incita á recomenar á nostres llegidors que hi donin una passada ab la seguretat de sortirne satisfets.

Las horas pera visitarla son de 9 á 11 nit els dijous y dissaptes, y'ls diumenges de 11 á 1 matí y 5 á 7 tarde.

Cartera de Comunicacions

Centre Catalá de Paris.—Grans mercés y que's diverteixin.

Un proletari.—Va l'últim que ha enviat.

J. Emisj.—Es tractat massa lleugerament. Pot ferho mellor.

J. G. de Sang Nova.—Anirá retocadet.

J. Casadesús.—Vosté está equivocát. LA TRALLA no publica treballs de la mena del que'ns envia.

P. V.—Las sevas espurnas no son del genre que van bé per LA TRALLA.

J. G.—Son article «Mon primer amor» es género literari al que no'ns dediquém. Nosaltres sols publicuem treballs de propaganda patriótica.

L'Avi Joan.—Anirá arreglat.

Fructidor y E. M.—Grans mercés.

Joan Carter.—Va molt bé la seva poesia, pero re·briam... y es massa llarga.

R. A. Sabadell.—No vá.

A. P. y M.—Grans mercés.

Carles Costa y Costa.—Anirá á son torn.

J. Gaig.—Es massa incorrecte.

L. F. Amat.—Aquest cop no vá.

Trenca-trallas.—No vá.

F. Badia.—Anirá arreglat.

J. M. V.—Entesos; passihi: No es núm. 22; es 15.

Pere Alsina y Comas.—Si no hi-té inconvenient podria passar per aquesta Redacció de 1/4 de 8 á 1/4 de 9 del vespre y parlariam.

J. P. R.—Olot.—Rebut y conforme.

(Quedan cartas per contestar.)

Avis d'Administració

Prevenim als senyors Corresponsals que hagin rebut llurs liquidacions fins á fi d'any, que si per tot el present mes no han enviat els respectius imports, se'ls girará sense nou avis.

SURT ELS
DIVENDRES

Diputació, 262

Número Suplement

en substitució al número 70 denunciat

Aniversari de la mort d'en Joseph Anselm Clavé

Ab motiu del 31 aniversari de la mort del fundador de las societats corals, LA TRALLA dedica un recort al entusiasta autonomista, gran músich y insigne poeta en Joseph Anselm Clavé.

En Joseph Anselm Clavé

Va naixer lo dia 21 de Abril de 1824 a la casa del carrer Ample que fa cantonada ab la plassa del Duch de Medinaceli. (1)

Tenia sols sis anys quant va quedar cego; pero gracias al desvel de sa mare pogué recobrar la vista del ull esquer.

Fill d'un pobre serrador de fusta y per lo tant obligat a ajudar a sos pares, va entrar als catorze anys d'aprenent torner, a pesar de sa gran afició per la música. En aquella fetxa ja sabia tocar la guitarra y feya versos. Pochs anys mes tart, a pesar de que las horas que li ocupavan lo seu ofici y sa falta de recursos no li permeteren mes que anar durant dos mesos a classe de música, sabia tocar lo violí, la flauta y lo violoncello y ja havia compost algunas obras.

Pero no hem de considerar solzament en Clavé com a músich, puig en l'estat d'agitació d'aquella época, era impossible que un ànima gran com la seva, deixés de pendre una part activíssima en lo moviment republicà, que allavors (al revés d'ara) representava la reivindicació de la personalitat catalana.

A la nit del 6 al 7 de Octubre de 1843 acompanyat d'uns quants republicans, ab mes valor que fortuna, intentaren assaltar la Ciutadela, sortintne ab un bras trencat; lo qual l'impossibilità per treballar del ofici per sempre mes.

En 1845 fou pres, junt ab altres companys, y tancat a la Ciutadela; pero a causa de ser l'oficial de guardia molt aficionat a la música se guanyà sas simpatías; conseguint que li facilités paper, plomas y fins llibres y algún temps després fou posat en llibertat.

Durant lo temps de son captiveri madurà sa gran obra de fundació de las societats corals, y aquell mateix any va reunir uns quants amichs, y ensenyantlosi de tocar diferents instruments, com flautas, bandurrias, cítaras, guitarras, ferrets, etc., va fundar *La Aurora* (que no podia anomenarse societat coral) la que's dedicà al principi a donar serenades a las promesas dels socis, conseguint cridar aviat la atenció del públich, sobre tot durant lo següent Carnaval. Lo 2 de Agost de 1850 fundava la primera societat coral anomenada *La Fraternidad*.

Lo 8 de Novembre de 1851 tingué lloch a n'el teatre del Odeón lo primer ball corejat, al qual seguiren molts altres en diferents locals, multiplicantse tant las societats corals, que l'any 1853 ja n'existían a Catalunya 21, totes ellas organitzadas per en Clavé.

Desterrat a Palma, junt ab son germà Antoni l'any 1856, s'escapà quatre mesos mes tart, tornant a Barcelona; pero la policia ne tingué esment, presentantse a sa casa, ahont l'arrencaren del costat del llit de sa filla Enriqueta, que estava gravíssima d'una congestió cerebral: pero presentat davant del Capità general Zapatero aquet (que tenia també una filla greuement malalta) se conngué de son dolor y lo posà en llibertat.

Desde 1857 *La Fraternidad* s'anomenà *Euterpe*, anomenantse també aixís lo local ahont donaba sos concerts.

Fins a aquest any totes las composicions d'en Clavé van ser escrites en castellà (perque nostre renaixement literari encare no havia comensat) pero desde 1858, la quasi totalitat de ellas foren escrites en llengua catalana.

(1) Aquesta casa, que avuy es propietat d'en Manel Girón, es la mateixa que habitava lo marquès de Santa Coloma, de vergonyosa memoria.

L' aniversari de la mort d'en Clavé

En Clavé.—¡Fills de la terra catalana, avans morir que ser esclaus!

L'Aleandro.—No'n feu cas de las paraulas d'aquest home, y fiqueuvos aquí, que jo me'n vaig a buscar la República aquí a la cantonada.

Durant los anys 1860 y 1861 organitzà grans festivals musicals a Barcelona y un a Saragossa, y l'any 1863 a Madrid; obtenint a tot arreu merescudas ovacions; pero son major triomf fou durant los dias 4, 5 y 6 de Juny de 1864 en que dirigí 57 societats corals, acoblant baix sa batuta 2.090 coristas y 300 músichs.

Víctima l'any 1866 d'una vil estafa va veure agravats sos pesars per la persecució del ministeri contra tots los liberals, sent desterrat a Madrid, y per si aixó no fos prou, un any mes tart moria sa filla Enriqueta a la edat de 15 anys, poch després d'haverse publicat en *L'Eco d'Euterpe* sos primers ensaigs literaris.

Triomfant la Revolució en 1868 en Clavé fou nomenat membre de la Junta Revolucionaria, de la quina se separà al veure que s'apartaba del criteri en virtut del qual s'havia fet la

Revolució de Septiembre, fundant allavors lo diari republicà *La Vanguardia* y contribuint ab en Valentí Almirall a la fundació y redacció del *Estat Catalá* (1); siguent mes tart un dels iniciadors del célebre *Pacte de Tortosa*.

En Desembre de 1878 fou elegit president de la Diputació provincial y al presidir la reunió de compromisaris pera la elecció de Senadors, a pesar de ser la major part d'ells carlins y per lo tant contraris de las sevas ideas va donar mostrars d'un gran respecte a la sinceritat electoral.

En 1871 durant aquella temporada d'efervescencia federal, fresch encare lo recort de las revolucions de Valencia, de La Bisbal, de Bar-

celona y d'altres punts en favor de la federació (1), va estrenar *La Marsellesa*, que simbolisa 'l crit de llibertat d'un poble que no vol ser dominat ni oprimit; tot lo contrari de la significació que actualment li donan, que d'un cant autonomista genuinament català, ne pretenen ferne una arma per combatre los que treballém per la llibertat de nostra terra.

Proclamada la República de 1873 se li va oferir per dugas vegadas lo càrrech de governador d'una provincia de primer ordre que va refusar y en cambi acceptà lo de Castelló (de tercer ordre) quant li varen fer veure que eran necessaris sos serveys.

Durant lo mateix any fou elegit Diputat Constituent pel tercer districte de Barcelona,

(1) Diari qual principal objecte era lo de treballar per la reivindicació de la personalitat catalana.

(1) De tots aquets fets, ne parlarém detingudament.

anant a las Corts ahont no va parlar, a causa d'una malaltia al cor que minaba sa existencia. Quant la suspensió de las sessions va tornar a Barcelona ab la salut completament perduda y anà agravantse mes, al veure com la república federal, per la que ell tant havia treballat s'anava perdent traida pels republicans unitaris que allavors per mes cinisme encara se deyan federales; ja que en Clavé enganyat per las falsas promesas de que desde Madrid se faria la federació, havia contribuït a que la Diputació de Barcelona no proclamés oficialment l'Estat Català la nit del 23 de Febrer (1).

Pochs moments avants de morir demanava a sa filla Aurea, que li fes sentir al piano lo vals de Chopin, op. 34. Sa carinyosa filla obehí.

Poch després moria. Eran dos quarts de nou del matí del 24 de Febrer de 1874.

Al revés de la majoria dels polítics, morí pobre...

Com tots los genis.

R.

DESENGANYATS

A l'auellet de Sans y en particular als companys de Federalisme: socis per equivocació de «La Fraternidad Sansense».

No'm sorprengué gens ni mica, auellet de Sans llegir en LA TRALLA del divendres prop-passat lo teu comentari sobre de si's tiran los trastos pel cap los de «La Fraternitat de Sans»; donchs es cosa, ja per mi y per qualsevol que tingui una mica de seny, prevista. Y perque's convencin los que son del costat federalista, de que era cosa prevista, no faré res mes que una mica d'història.

Fa poca cosa mes d'un any que's separaren del «Centro Federal de Sans», conegut per Cal Ayguader, alguns socis per no estar conformes ab alguna cosa que'n podriam dir de poch interès: se parlava alashoras de fundar una fraternitat a l'estil de las d'en Lerroux o siga adherida al partit d'unió republicana. Als fundadors los hi vingué bé la disgregació de dit Centre federal, per quant reuniren als federales sortits de Cal Ayguader y se'ls va prometre la República a tetxa fixa (aquell temps era moda'l prometre) que's faria una casa per tots, una biblioteca, una escola ab tota regla, lo sol y las armas, etc. etc., per lo que enlluhernats ab tals promesas s'uniren ab los republicans centralistas y fundaren l'actual Fraternitat, cosa ben lluy y ben impossible de poguer estar may ben units, federales y centralistas, puig los primers lo esencial de la seva doctrina es una República per la que's regis cada regió, per sí, per medi de pactes, mentres que'ls segons no's volen entendre de pactes y no mes volen un poder sol y aquest poder acapararlo per los seus fins.

No havian de tardar molt, los federales, esmentats, de veures los desenganyats; puig si es veritat que varen fer una casa, es pot dir que encara no es d'ells, donchs aquesta encara no es pagada y aixó que no mes està fins a la meytat, puig no mes hi ha que las quatre tristes parets: en quant a la República, crech que ja no cal dir que de tanta que'n tenim ja n'estém tips.

En quant a lo demés ja ni cal parlarne puig tenim una bandera (que malas llenguas diuen que encara la debém) y... perque continuar mes si arribém a lligar los gossos ab llangonissas... tirantnos los trastos pel cap!

¡Ah! companys de Federalisme! Si quan per a, ó per b, se vareu separar del Centro del carrer del Nort, en lloch d'escoltar als que tractaren de separatista a n'en Pi y Margall, os haguessiu afiliat al núcleu que'l nostre mestre tenia com a germans ó siga'l catalanista, avuy no vos veuriu desenganyats de quatre homes que no mes fan que demanar actas pera son profit; puig sapigueu que'l catalanisme, lo verdader catalanisme, tot lo que demana no es mes que en profit de Catalunya.

Y en quant a la forma de govern a que vosaltres aspireu, també la trobareu dintre del Nacionalisme ó catalanisme, puig com va dir molt bé lo senyor Llorens, en lo meeting celebrat lo dia 12 del corrent mes ab l'inauguració de «Sanch Nova», que'l dia que'ls bons catalans vegesin a Catalunya de la manera que la desitjém, allavors si hi han mes federales com no dubto que hi hagin, alashoras lo triomf es nostre, puig ab la sobirania de Catalunya l'opinió general del poble será la que guanyará.

UN PROLETARI.

Barcelona (Sans) 17 Febrer 1905.

(1) Idem, idem.

La ovació de Vilassar

L'ase.—Ja li he dit, senyor Silvela, que'ls tenfam de civilisar a n'aquets pobles.

En Silvela.—Sí, fiat de civilisacions y no'ls treguis la muralla...

¿Ab quinas paraulas ho hem de dir?

No s'extranyi'l senyor J. M. y S. de que LA TRALLA adherida a la «Unió Catalanista», enviés sa adhesió al meeting celebrat per la «Lliga Regionalista» ab l'exclusiu objecte de protestar de la indefensió ab que'ls governs deixan a Barcelona y per la indiferencia ab que miran els problemas més vitals pera Catalunya.

No se n'extranyi; donchs LA TRALLA no ha tingut cap inconvenient en fer constar sa adhesió a dit meeting perque representava un acte de protesta contra'l comú enemic, contra'l qui LA TRALLA considera com a més perillós per Catalunya, contra el poder central, els governs de Madrid, els representants de la malèfica política espanyola.

Som nacionalistas y per aixó hem demanat l'ingrés a la «Unió», y desde dintre d'ella hem de demostrar l'ample criteri que la caracterisa, fent tots aquells actes de pur Nacionalisme que'ns dicti la nostra conciencia catalana, y tant de bó, senyor J. M. y S., que tothom ho entengués així, y deixant, com nosaltres hem deixat, tota mena de preocupacions y potser de conveniencies, demostrassin ab prácticas lo que a tot hora manifestan en escrits y discursos.

Miris bé y llegeixi ab atenció, la capsalera de LA TRALLA en la que s'hi estampa la declaració de la Asamblea de Barcelona. Tots tenim dret y dever de cooperar a l'obra del Nacionalisme català. Donchs som nacionalistas; donchs l'acte de la Lliga, del diumenge, era nacionalista... végi aquí la rahó de la l'adhesió de LA TRALLA.

Queda complagut nostre comunicant y 'ls que com ell hagin extranyat aquest fet naturalíssim.

Crequíntnos tots: Per Catalunya y tot per Ella.

CASTANYAS RURALS

BROSSA DE VALLS

El partido republicano cumplirá con su deber y no con tibieza, sino con el entusiasmo de quien tiene convicción absoluta de que lucha por los ideales de Justicia y Redención.

Aixó escriu el cataplasma del coix Casas referintse a las próximas elecciones.

Se necessita tenir la barra y'l desvergonyiment d'un rastré pera fer públich el deber, el entusiasmo, la convicción, los ideales, la justicia, la reden-

ción d'aquets republi-ganas de la Unión de l'Apát.

El deber que fins ara han justificat es el d'enganyar al obrer miserablement, excitantlo a las huelgas y a la inquina entre trevalladors y amos, pera després ferlos sucumbir per miseria, atenent tan sols a las conveniencies particulars y al formatge ministerial y municipal.

El entusiasmo van tenirlo quan el diputat Canals va inclurlos en la subvenció de 18.000 pessetas a cambi de ajudar incondicionalment als ministerials, fent que desertessin del Cassinet els homes que la dignitat no'ls permetia ser juguets de quatre vividors.

La convicción dels ideals van demostrarla fent venir al agent Palomares pera endúrns 20 ó 30 mil pessetas de apremis en lloch d'estudiar el modo de cumplir aquell article que diu: *Se suprimen los consumos.*

La Justicia van ferla patent ab lo nomenament de professors de las escuelas, no volguent atendre a lo que ells mateixos havian acordat en sessió y permetent donar sous a polítics que ni viuen ni están domiciliats a la població y molts altres que res tenen que fer en las escuelas.

La redempció... els hi demostrarem nosaltres quan vinguin las elecciones municipales, fent una netja general de dropes y farsants, que sols han fet posar la localitat a l'altura d'un femé.

L'hipócrita Oller, jefe de la Unión dels fraternos de percalina, ens anuncia que presentará la seva fila pera diputat provincial.

Als electors de Montblanch sols dech dirlos que no's deixin ensarronar, y que no fassin cas del polítich més farsant y informal que trepitja aquesta terra, donchs el presentar la seva candidatura no té altre objecte que'l de retenir las foras que capitaneja y puguí'l carlí Abella guanyar las elecciones, com té manat el *diputado filantrópico*.

Als electors de Valls res dech dirlos, puig ja saben tan be com jo lo que significa aquest subjecte, avuy esclau d'un sou que cobra d'un Govern monárquich, y que no ha tingut cap repugnancia en vendres tot lo partit de la Unión de l'Apát per un grapat de garrofes a Canals.

Aquet jefe sols busca ¡¡olla!! ¡¡olla!! ¡¡olla!!

16 Febrer 1905.

ALSA-PREM

DE FORA

Monistrol de Montserrat

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt senyor meu: Com siga que'l Recader Monistrol está molt enfeynat en altres caborias, jo empench la tasca d'explicar alguns fets d'aquesta població y dels quals n'es protagonista la majoria republi-gana que per nostra desgracia tenim al

candelerero, degut a l'abús de confiança de que han fet objecte a la nostra classe obrera, donchs aquí també, com a la majoria dels pobles fabrils, s'ha escampat l'hidrofobia lerrouxiana, encare que d'un quan temps a n'aquesta part va desapareixent, gracies als valents y coratjosos consells de LA TRALLA.

Tenim un alcalde qu'es un peix que no's porta l'oli, perque es molt aixut, lerrouxista a la veneciana y per més senyas inventor de nous procediments de..., que'n telmes municipals se'n diu del *Burot*, ó sia que pagant el poble 's volia permetre el luxu de tenirne un per son servey particular; pero com ja li he dit, la llana va desapareixent: se li va veure la jugada y'l poble no volgué tregar els neuers.

Además, senyor Director, dech ferli sapigueu qu'entre 'ls vehins hi ha 'l propósit de comprar una máquina d'aquellas qu'enrahonan pera regalarla a cabecilla a fi de que l'utilisi els dias de sessió fentla parlar en lloch d'ell, per lo malament que ho fa.

Fins a un altre. Soch de vosté afm. servidor,

BIT DE BOU

5 Febrer 1905.

♦♦♦

Sarriá

Sr. Director de LA TRALLA.

D'ensá de la exposició d'Art antich que no han tornat a la parroquia els quadros d'estil gòtic y de molt mérit artístich que adornavan las parets de la sacristia.

Tractantse d'una cosa de la que no hi ha pas dubte ne's propietari el poble, espero 's farà ressó de la justa petició d'aquest pera que tornin al seu lloch aquells llorejats quadros que representan lo martiri de nostre inclit patró Sant Vicens.

També desde aquí faig saber a nostre Magnífich Ajuntament que en alguns cafés d'aquesta vila se juga molt, y que de tota manera convé posar remey a un mal de la que'n surten perjudicadas moltes families, puig si ab la setmanada del cap de casa ab prou feyna poden passar, calculis los perjudicis que'ls portará 'l joch.

Estich segur que nostre Ajuntament, que tant se desvetlla pera la major prosperitat del poble, posará el degut correctiu a aquest y altres abusos, que venen portantse a cap a espatllas de la autoritat.

J. ROMEU Y RIBAS

Febrer 1905.

♦♦♦

Molins de Rey

Sr. Director de LA TRALLA.

El nostre batlle ja comensa a perdre l'oremus. ¡Are me las ha donadas per agafar bola a la Guardia Civil y tot, per una tonteria no's pensi, perque varen multarlo per anar el seu carro sense llum, ¡el carro del batlle quina poca vergonya la tal Guardia! ¡no respectar el principi d'autoritat! La que s'hi va enfadar més, per aixó, va ser la *Parra-c'ya?* ¡oy noya? Tant es així que perque en Carlets va dirli si era cert lo que feyan corre del Pipis, va enfadar-se de mala manera. Carlets ves ab cuydado, mira que de donas com la *teva* (y del batlle) no'n corran gayres, tan estalviadora y tan *daixonsas*, ¿sabs? vull dir que la guardias bé, que podrias acabarla de perdre si tant la disgustavas, ¿veus? No tinguís por qu'el batlle n'hi donga cap de disgust, donchs si la vols ben teva, pren exemple d'ell y deixa dir a las malas llenguas, ¡que ho son més de dolentas las de aquest poble! ves, are mateix diuen qu'els amos de la vila son el Corb, y per altra banda l'alcaldesa que quan s'enfada vol fer agafar a tothom. Y ves el senyor Sucrecandi quina culpa hi té ab tot aixó. Ell que s'ha sacrificat ensenyant sa baba castila a un poble català, ¡quina manera d'agahirli las cosas!

Molins de Rey n'está fercit de desagrahits. Al café nou van ferne una de grossa, ¡ves! varen treure a la junta que ab tanta abnegació havia privat que's fes ball y funcions y vetlladas, y are n'ha entrat una de nova que vol obrar tot al revés de l'anterior, y are, a la vella, no li queda altre recurs que mossegarse'ls punys trayent foch pels caixals desd'un reconet de la *Fraternidad* al veure fallits els seus instints de destrucció envers els que ostentan ideals més nobles y ab més sinceritat que'ls quatre peters lerrouxians que s'acurruan a la barraca del Banyu.

PETADOR

Cartera de Comunicacions

Centre Català de Paris.—Grans mercés y que's diverteixin.

Un proletari.—Va l'últim que ha enviat.

J. Emiaj.—Es tractat massa lleugerament. Pot ferho mellor.

J. G. de Sang Nova.—Anirá retocadet.

J. Casadesús.—Vosté está equivocac. LA TRALLA no publica trevalls de la mena del que'ns envia.

P. V.—Las sevas espurnas no son del genre que van bé per LA TRALLA.

J. G.—Son article «Mon primer amor» es género literari al que no'ns dediquém. Nosaltres sols publicuém trevalls de propaganda patriótica.

L'Avi Joan.—Anirá arreglat.

Fructidor y E. M.—Grans mercés.

Joan Carter.—Va molt bé la seva poesia, pero rebríam... y es massa llarga.

R. A. Sabadell.—No vá.

A. P. y M.—Grans mercés.

Carles Costa y Costa.—Anirá a son torn.

J. Gaig.—Es massa incorrecte.

Ll. F. Amat.—Aquest cop no vá.

Trencia-trallas.—No vá.

F. Badia.—Anirá arreglat.

J. M. V.—Entesos; passihi: No es núm. 22; es 15.

Pere Alsina y Comas.—Si no hi té inconvenient podria passar per aquesta Redacció de 1/4 de 8 a 1/4 de 9 del vespre y parlaríam.

J. P. R.—Olot.—Rebut y conforme.

Imp. LA RENAIXENSA, Xuclá, 13, baixos